

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
Комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради
Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Центральноукраїнський національний технічний університет
Донецький державний університет внутрішніх справ
Центральноукраїнський інститут розвитку людини Університету «Україна»
Кіровоградський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
Комітет Національної асоціації адвокатів України з питань сімейного права

IV Всеукраїнська науково-практична конференція «БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ: ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ОСВІТА, ВЗАЄМОДІЯ»

10-14 лютого 2025 року

[Сайт конференції](#)

[Сторінка матеріалів
учасників конференції](#)

[Відеозапис пленарного
засідання конференції](#)

Кропивницький

2025

УДК 004.738.5-049.5:37.015.3-053.5/6(063)

Б 39

Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 10-14 лютого 2025 року / уклад. С.М. Єфіменко; за заг. ред. Г.В.Скрипки. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2025. 451 с.

*Друкується за рішенням вченої ради
комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
(від 11 березня 2025 року, протокол №2)*

Рецензенти:

Буртовий С.В. – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-дослідної діяльності та міжнародного співробітництва комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»;

Волобоєв А.О. – доктор філософії, завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ.

Відповідальний за випуск – Віталій ДМИТРУК

Збірник матеріалів конференції містить основні результати науково-практичних пошуків освітян, правоохоронців, представників громадських організацій та державних органів різних областей України щодо осмислення, виявлення та поширення ефективних практик, які сприяють забезпеченню безпеки дітей в Інтернеті, а також розвитку кіберграмотності педагогічної спільноти.

Матеріали опубліковані в авторській редакції.

© КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського»

© Автори матеріалів

ФАСИЛІТАТИВНА ПІДТРИМКА БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В МЕДІАСЕРЕДОВИЩІ

Олексій ЛИСТОПАД, Наталія ГУДАНИЧ

Фасилітативна підтримка розвитку безпечної поведінки здобувачів освіти в медіасередовищі в умовах військової агресії є не тільки необхідною, а й стратегічно важливою для збереження інформаційної, психологічної та кібербезпеки молоді. В умовах військового конфлікту активно використовуються різноманітні форми інформаційних атак, пропаганди та маніпуляцій з боку агресора. Операції в інформаційному просторі, фейкові новини, кібератаки та дезінформація можуть мати негативний вплив на психоемоційний стан студентів, їхнє сприйняття реальності. Фасилітативна підтримка в цьому контексті полягає у навчанні студентів критичному мисленню, здатності відрізняти правдиву інформацію від фальшивої та у формуванні навичок безпечної поведінки в умовах інформаційної війни [3].

Потрібно зауважити, що в умовах війни зростає кількість кіберзагроз, спрямованих на крадіжку або маніпуляцію даними. Студенти, багато з яких активно користуються онлайн-ресурсами для комунікації, потребують знань з основ кібербезпеки, зокрема вміння захищати свої акаунти, уникати фішингу та інших форм кібератак. Фасилітативна підтримка в цьому напрямі включає надання інформації та практичних навичок щодо забезпечення безпеки особистих даних і використання цифрових технологій у безпечний спосіб [2]. Військова агресія значно посилює стресові навантаження на студентів, що може призводити до депресії, тривожності, панічних атак та інших психологічних проблем. Фасилітативна підтримка в умовах війни повинна включати допомогу у збереженні психічного здоров'я, розвиток навичок саморегуляції, подолання стресу та психоемоційних навантажень, що також включає створення безпечного простору для обговорення психологічних проблем, що можуть виникати у студентів в умовах війни.

Результати дослідження підтверджують справедливність твердження, про те, що медіа є важливим інструментом як для навчання, так і для формування

уявлень про реальність, важливо, щоб студенти розуміли роль медіа в контексті війни. Підвищення рівня медійної грамотності дозволяє студентам краще орієнтуватися в потоці новин, аналізувати джерела інформації, а також усвідомлювати ризики, пов'язані з активним використанням медіа, що в умовах війни можуть бути дуже великими. В умовах війни також є важливою підтримка безпечної поведінки в соціальних мережах, де часто розповсюджується агресивна риторика, зловживання довірою та інші форми небезпечної онлайн-діяльності. Студентам необхідно допомогти сформувати соціальну відповідальність, етичні принципи поведінки в медіасередовищі, уникати поширення дезінформації та вести здорову комунікацію.

Форми фасилітативної підтримки розвитку безпечної поведінки здобувачів вищої освіти в медіасередовищі в умовах військової агресії проти України:

- тренінги з медійної грамотності, де студенти навчаються аналізувати джерела інформації, розпізнавати фейкові новини, пропаганду та маніпуляції, воркшопи з цифрової грамотності, що охоплюють питання безпеки в інтернеті, захисту особистих даних, а також навчання роботи з інструментами для перевірки фактів;
- психологічні консультації для студентів, що допомагають впоратися зі стресом і тривогою, тренінги з розвитку стійкості та управління стресом, де студенти вчаться використовувати техніки саморегуляції, розпізнавати симптоми стресу та ефективно справлятися з ними;
- групи підтримки, які дають студентам можливість спілкуватися в безпечному просторі та отримувати емоційну підтримку від одногрупників і фасилітаторів, вебінари з кібербезпеки, які навчають студентів захищати свої персональні дані, уникати фішингу та інших загроз в інтернеті;
- онлайн-курси з основ безпечного користування соціальними мережами, зокрема як не стати жертвою кібербулінгу, як захистити свої акаунти від злому та як правильно реагувати на онлайн-нападки, онлайн-форуми та чати для обміну досвідом і підтримки серед студентів, де вони можуть ділитися переживаннями, отримувати поради та мати можливість бути почутими, коучингові сесії для

IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія»
допомоги студентам у вирішенні проблем, пов'язаних з навчанням та психологічним здоров'ям;

- інформаційні кампанії у ЗВО що містять поради щодо безпеки в інтернеті, а також конкретні дії для уникнення небезпечних ситуацій, публікації та відеоуроки на платформах університетів та в соціальних мережах, що допомагають студентам орієнтуватися в медіасередовищі, запобігаючи поширенню фейкових новин і неправильній інформації;

- тренінги з етики онлайн-комунікації, де студенти вивчають основи конструктивної та толерантної комунікації в інтернеті, практичні заняття з управління конфліктами в мережі, що вчать студентів коректно реагувати на онлайн-агресію, уникати негативних впливів і знаходити мирні шляхи для вирішення ситуацій;

- інтервенційні програми для боротьби з інформаційним стресом, що допомагають студентам знижувати негативний вплив інформаційних потоків, підтримувати психоемоційний баланс і обирати оптимальну стратегію взаємодії з медіа, тренінги з медіаполітики та етики використання технологій, що допомагають студентам уникати впливу дезінформації та маніпуляцій у глобальному медіапросторі;

- волонтерські програми в університетах, які залучають студентів до створення освітніх кампаній, зокрема для підвищення обізнаності про безпечну поведінку в медіасередовищі, проєкти, що сприяють розвитку позитивних соціальних практик в умовах війни, зокрема інформування громадськості про важливість медіаграмотності.

Можна констатувати, що використання тренінгів та курсів з медійної грамотності показало свою ефективність з розвитку у студентів навичок критичного мислення. Вони стали більш обізнаними в питаннях розпізнавання фейкових новин, маніпуляцій та пропаганди, що допомагає студентам не тільки відрізняти правдиву інформацію від дезінформації, але й здійснювати більш усвідомлений вибір медіаконтенту, що знижує їхній ризик стати жертвами інформаційних атак. Психологічна підтримка, включаючи тренінги з розвитку

стійкості та управління стресом, дала змогу студентам краще адаптуватися до умов війни, пережити стресові ситуації та уникати психологічних розладів. Воркшопи та групи підтримки допомогли створити безпечний простір для відкритої комунікації та обміну переживаннями, що сприяло психоемоційному благополуччю студентів.

Вебінари та онлайн-курси з кібербезпеки стали важливими інструментами для навчання студентів правильному захисту своїх особистих даних, розпізнаванню загроз в інтернеті та уникненню кіберзлочинів. Тренінги з етики медіаповедінки сприяли формуванню відповідального ставлення студентів до своїх онлайн-дій, що включає правильне використання соціальних мереж, збереження конфіденційності та уникнення токсичних або агресивних комунікацій. Програми для подолання інформаційного стресу та навчання студентів, як зменшити вплив негативної інформації, стали важливим елементом підтримки, що дозволило студентам контролювати кількість отримуваної інформації та знижувати рівень емоційного напруження, що виникає через постійну присутність новин про війну та її наслідки.

Створення безпечних онлайн-груп підтримки та коучингових сесій допомогло студентам зберегти соціальні зв'язки та підтримку навіть в умовах дистанційного навчання. Включення студентів у волонтерські та благодійні проєкти стало не тільки способом допомоги іншим, але й можливістю для них активно долучатися до соціально важливих ініціатив, що також допомогло розвивати у студентів відчуття соціальної відповідальності та сприяло підвищенню їхньої соціальної активності в умовах кризових ситуацій.

Загалом, використання різноманітних форм фасилітативної підтримки сприяло розвитку у студентів необхідних навичок для безпечної поведінки в медіасередовищі в умовах військової агресії проти України, що не тільки знизило рівень ризиків, пов'язаних з інформаційними атаками, кіберзагрозами та психологічними проблемами, але й сприяло загальному психологічному благополуччю студентів, формуванню відповідального ставлення до медіа та активній участі в соціальних ініціативах. Всі ці фактори створюють основи для

IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія»
стійкої та безпечної поведінки в медіасередовищі, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьма І. І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія: монографія / за наук. ред. проф. В. М. Чайки. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2019. 188 с.
2. Листопад О. А., Мардарова І. К. Теоретико-методичні засади формування готовності майбутніх вихователів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації пізнавальної діяльності дошкільників: моногр. Одеса: Видавець Букаєв В. В., 2021. 206 с.
3. *Наскрізна медіаосвіта в умовах війни: зб. навч. медіаосвітніх програм* / Найдьонова Л. А. та ін.; за ред. Л. А. Найдьонової ; уклад. Н. Ф. Умеренкова ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Київ, 2023. 264 с.

КІБЕРГІГІЄНА І КІБЕРБЕЗПЕКА ОСВІТНЬО-ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Ірина МАРДАРОВА, Наталя ЛИСТОПАД

Сьогодні в Україні коли цифрові технології стали невід'ємною частиною навчання та повсякденного життя проблема кібергігієни та кібербезпеки набуває все більшої ваги в умовах військової агресії та організації дистанційного навчання здобувачів освіти. Поняття «кібербезпека» розглядається як захищеність життєво важливих інтересів учасників освітнього процесу під час використання кіберпростору, за наявності якої забезпечується сталий розвиток інформаційного суспільства та освітньо-цифрового середовища. Створення безпечного освітньо-цифрового середовища в закладах фахової передвищої та вищої освіти вимагає комплексного підходу, що містить технічні, методичні та організаційні аспекти.

Технічна інфраструктура закладів фахової передвищої, вищої освіти є основою для створення сучасного освітньо-цифрового середовища, яке

**Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
«БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ: ПОПЕРЕДЖЕННЯ,
ОСВІТА, ВЗАЄМОДІЯ»
(м. Кропивницький, 10-14 лютого 2025 року)**

Відповідальний редактор: Скрипка Г.В.
Укладач: Єфіменко С. М.

Підписано до друку 05.05.2025 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк – принтер. Тираж 100 прим.
Зам. № 463

КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика
Перспективна, 39/63, м. Кропивницький, 25006.
Віддруковано в лабораторії інформаційно-методичного
забезпечення освітнього процесу КЗ
«КОІППО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика Перспективна
39/63, Кропивницький, 25006